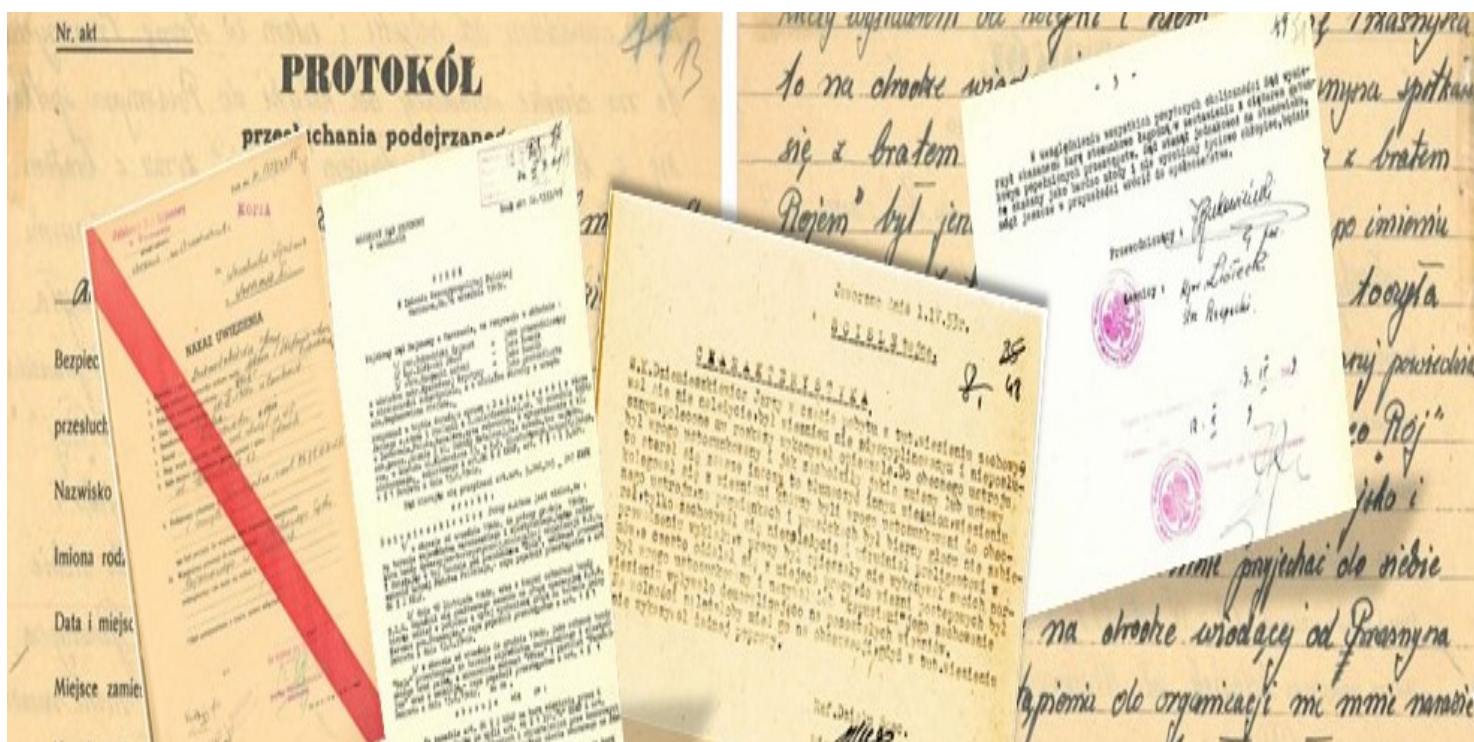

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/podziemie-antykomunisty/95188,Jerzy-Dziemieszkiewicz-Zbik.html>

ARTYKUŁ

Jerzy Dziemieszkiewicz „Żbik”

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: ELŻBIETA STRZESZEWSKA 22.09.2022

W kartotece zdjęć sygnalitycznych, przechowywanej w Archiwum IPN, znajdują się zdjęcia młodego mężczyzny, wykonane 24 sierpnia 1949 r. w Powiatowym Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Ciechanowie. Zdjęcia te przedstawiają jednego z synów Adama i Stefanii ze Świerczewskich, żołnierza Narodowego Zjednoczenia Wojskowego.

Jerzego Dziemieszkiewicza aresztowano 17 marca 1949 r. w Nowym Mieście Lubawskim. Był młodszym bratem Romana Dziemieszkiewicza „Adama”, „Pogody” oraz Mieczysława Dziemieszkiewicza „Roja”.

Aresztowanie

W 1949 r. Jerzy Dziemieszkiewicz mieszkał w Gdańsku przy ul. Klonowicza 63. W Nowym Mieście Lubawskim pojawił się krótko po tym, jak jego matka i siostra zostały zatrzymane przez służbę bezpieczeństwa. Przyjechał do ciotki, Franciszki Zakrzewskiej, z nadzieją uzyskania schronienia i pomocy. Jak zeznał w śledztwie (pisownia zgodna z oryginałem):

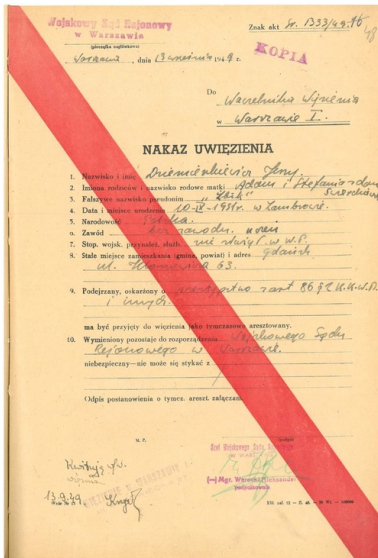
„(...) przyjechałem w sprawie aby ciotka pojechała do Gdańska dowiedzieć się o rodzinę która została aresztowana i żeby mnie zaprowadziła do Chilińskiego który też zam. w Nowym Mieście na co ciotka się zgodziła i zaprowadziła mnie do Chilińskiego ale że Chilińskiego nie zastałem w domu wróciłem się spowrotem do ciotki i ztamtąd zostałem aresztowany”.

Jerzy nie był świadomy tego, że jego aresztowanie było konsekwencją donosu złożonego przez ciotkę. Zatrzymany przez bezpiekę, w trakcie próby ucieczki został postrzelony w nogę i rękę i znalazł się w szpitalu więziennym.

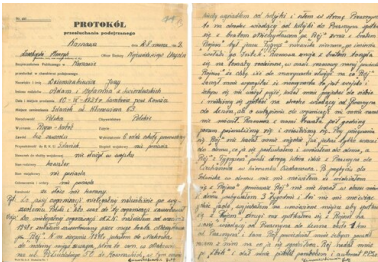

Jerzy Dziemieszkiewicz „Żbik” w 1949 r. Zdjęcia z kartoteki zdjęć sygnalitycznych. Fot. z zasobu

IPN

Nakaz uwięzienia Jerzego Dziemiszewicza w więzieniu mokotowskim. Warszawa, 13 września 1949 r. Z zasobu IPN

Fragment protokołu przesłuchania Jerzego Dziemiszewicza przedstawiający okoliczności wstąpienia do oddziału NZW pod dowództwem „Roja”. Warszawa, 28 marca 1949 r. Z zasobu IPN

Jerzy Dziemieszkiewicz został aresztowany nie tylko za to, że był spokrewniony z „Rojem” i „Pogodą”. Akt oskarżenia zarzucał mu, że od września 1948 r. do 17 marca 1949 r.

„(...) brał udział w nielegalnym związku /N.Z.W./ »Narodowe Zjednoczenie Wojskowe«, mającemu na celu obalenie przemocą demokratycznego ustroju Państwa Polskiego, w którym występował pod ps. »Żbik« i pełnił funkcję członka w bojówce terrorystycznej”

oraz że bez zezwolenia posiadał i posługiwał się automatem PPSz i pistoletem parabellum. Ponadto, 10 listopada 1948 r., wraz z innymi członkami NZW, brał udział w walce przeciwko oddziałom Wojska Polskiego.

W złożonych w trakcie śledztwa zeznaniach przyznał, że wstąpił do oddziału NZW pod dowództwem „Roja” we wrześniu 1948 r. Miał to uczynić na wyraźne polecenie brata, który przeciwny był jego zamiarowi wstąpienia do Marynarki Wojennej. W trakcie 3-miesięcznego pobytu w oddziale nie brał udziału w akcjach zbrojnych, z wyjątkiem jednej (pisownia zgodna z oryginałem):

„(...) będąc w oddziale raz jeden mieliśmy potyczki z Wojskiem gdzie został zabity „Sęp” od tamtej pory żadnych potyczek nie mieliśmy ani też w żadnej akcji udziału nie brałem opuszczając oddział powiedziałem że jestem chory i na tejże podstawie zostałem zwolniony z oddziału przez »Roja« (...) będąc w oddziale po potyczce z Wojskiem w okolicy Karwacza udaliśmy się na Kurpie gdzie przebywaliśmy miesiąc czasu napadów żadnych nie robiliśmy”.

W oddziale NZW „Żbik” przebywał do 8 grudnia 1948 r. Po zwolnieniu pojechał do matki do Gdańska,

„(...) gdzie przebywałem do chwili aresztowania siostry poczym przenieśliśmy się do nowego Miasta gdzie w dniu 17 marca 1949 r. zostałem zatrzymany, podczas czego usiłując uciekać zostałem postrzelony w nogę i rękę”.

Proces Jerzego Dziemieszkiewicza przed Wojskowym Sądem Rejonowym w Warszawie rozpocząć się miał 23 sierpnia 1949 r. Jednak rozprawę odroczone, gdyż więzień został wcześniej, bez wiedzy sądu, przetransportowany do PUBP w Ciechanowie. To wówczas powstały wspomniane wcześniej zdjęcia

sygnalityczne.

WOJESKOWY SĄD REJONOWY
W WARSZAWIE

Znak akt Str. 1333/49

W Y R O K
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
Warszawa, dn. 16 września 1949r.

Wojeskiwy Sąd Rejonowy w Warszawie, na rozprawie w składzie:

1/ por. Bukowski Zygmunt - jako przewodniczący
2/ ppł. Szełubiński Józef - jako sędzię
z udziałem sekr. Książkówna Krystyna - jako protokolanta
w obecności oskarżonego, s. z. i s. T. i obrońcy z urzędu
adu. Bogdanowicz Stefana.

rozpoznał w trybie dorocznym sprawę: D z i e s k i e w i z a
Jerzego Adamsa i obrońcą z powiadomienia, str. 10 września 1949r.
w Zambrowie, Polska, kwalif. czynu robotniczą, o wyznaczeniu 6 kl.
str. powst. i zniszczenia 2 kl. zakłady, Kwalif. czynu robotniczą, str. 10
zaw. w sądzie ul. Klonowicza 63, w s. p. niestającego bezpartyjnego,
niepełnosprawnego, oskarżonego z art. 8 § 2 KKK, art. 1 § 1 i 2 Dekr.
4 § 1 Dekretu z dnia 13.6.1946r.

Sąd kierując się przepisami art. art. 3, 240, 245 - 247 KKK
o r z e k z a:

D z i e s k i e w i z a Jerzy Adamsa jest winien, że:

1/ w okresie od września 1948r. do połowy grudnia 1948r.
na terenie województwa warszawskiego i okolicznych, będąc członkiem
bandy dywersyjno-terrorystycznej, nielegalnej organizacji N.Z.W.
i działając w tej bandzie pod pseudonimem "Kobieta", usiłował przemocą
zmienić strukturę Państwa Polskiego, - czyn popełnił przestępstwo z art.
8 § 2 KKK.

2/ dnia 10 listopada 1948r. wraz z innymi członkami bandy
N.Z.W. doposażeni się pułkowego samolotu na grupę operacyjną N.Z.W.
biorąc udział w potyczce w wyżej wymienionej grupie na terenie gminy
Warszawa pow. Pruszków - czyn popełnił przestępstwo z art. 1 § 1
Dekretu z dnia 13.6.1946r.

3/ w okresie od września do grudnia 1948r. jako członek bandy
"Kobieta" przechował na terenie województwa warszawskiego i okolicznych
skrytka broń palną, a mianowicie automat "Fozas" i pistolet "Faraless
luna" wraz z amunicją, - czyn popełnił przestępstwo z art. 4 § 1
Dekretu z dnia 13.6.1946r. za co,

s k a z u j e się go:

na zasadzie art. 56 § 2 KKK na karę więzienia przez 6
(sześć) lat, orzekając po wyfall art. 46 § 1 lit. 7b KKK 1 lat,
46 § 1 KKK utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na
okres (czterech) lat i przepadek całego majątku oskarżonego na dzień
rozstr. Skarbu Państwa.

Na zasadzie art. 1 § 1 Dekretu z dnia 13.6.1946r. na karę
więzienia przez 6 (sześć) lat,
na zasadzie art. 4 § 1 Dekretu z dnia 13.6.1946r. na karę
więzienia przez 6 (sześć) lat.

-/-

Pierwsza strona wyroku - W
Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
- wydany przez WSR w
Warszawie 16 września 1949 r. w
sprawie Jerzego
Dziemieżkiewicza. Z zasobu IPN

- 2 -

Na zasadzie art. 32 § 2 i art. 33 § 1 KKK wyznacza się
oskarżonego jako "Kobieta" - karę więzienia przez 7 (siedem) lat,
s utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na
okres (czterech) lat i przepadek całego majątku oskarżonego na
dzień rozstr. Skarbu Państwa.

Na mocy art. 56 KKK zalicza się oskarżonego na poczet cze-
stycznej kary okres tymczasowego aresztowania od dnia 17 marca 1949r.

U s a d n i e n i e .

W wyniku przeprowadzonej rozprawy ustalono: w sierpniu
1948r. oskarżony spotkał na przedmieściu miasta Prusznyszyna swego
brata Mieczysława domownika bandy N.Z.W. działającego pod pseudoni-
mem "Kobieta" i "Kobieta", którego oskarżony nie widział od trzech lat,
zaprosił go do domu, na co oskarżony odpowiedział, że ma zamiar wyje-
żdżić do Maryna-ki wojennej, w odpowiedzi "Kobieta" prosił oskarżonego
aby przyjechał 8 lub 9 września 1948r. do wsi Lisnowo przy drodze
z nią pogodzą; przy czym dodał, aby nikomu nie mówił o ich spotkaniu.
W następnym terminie oskarżony udał się do wsi Lisnowo i tam spotkał
s i k a "Kobieta", który zaprosił go do gospodarstwa gdzie kwatrował
na jego imię w wsi 10 lipca. Następnie "Kobieta" odwiedził oskarżonego
w domu oskarżonego w miejscowości "Faraless" i pistolet "Faraless"
i skasował "Kobieta" i pistolet "Faraless" wraz z amunicją
na terenie miejscowości "Kobieta" w miejscowości "Faraless" w dniu
10 listopada 1948r. banda "Kobieta" i "Kobieta" w dniu 10
listopada 1948r. w miejscowości "Kobieta" w miejscowości "Faraless"
zabliżając się grupą 3-4 os. i w dniu 10 listopada 1948r. w miejscowości
do pobliskiego lasu, wojażąc otworzyli do celujących się bandy "Kobieta"
ogień z broniem ze strony bandy ostrzeliwali się "Kobieta" i "Kobieta".
"Kobieta" i "Kobieta" oskarżony natomiast nie strzelał ze swego automatu,
a uciekł do lasu. Po skończeniu bandy "Kobieta" pokrzykiwała się na terenie
nie województwa okazyfalskiego i banda "Kobieta" i kwatrowała w lesie
w miejscu dnia 7 grudnia 1948r. oskarżony został wywołany chorobą
i prosił "Kobieta" aby go zwolnić. Po kilku dniach "Kobieta" został skaza-
nemu sąd białe co ten uchwycił, a następnie zwoził go z bandy z ar-
restacją. Oskarżony wyjechał do sądnika otrzymany 2500 zł. od
"Kobieta" na drogę. Dnia 17 marca 1949r. oskarżony został aresztowany
w Boyu Mieście koło Rawy.

Powziane ustalono na podstawie szeregów wydziałów oskar-
żonego i odczytanych dokumentów, a to natomiast (Kobieta) z konstatacją
K.21 - 22

W tym stanie rzeczy wobec całkowitego przyznania się oskar-
żonego do szeregów przestępstwa i składe taką wyrażali Państwu
jego wina i kierunku art. 8 § 2 KKK, art. 1 § 1 i art. 1 § 1 Dekr.
z dnia 13.6.1946r.

Tryb wyznaczenia kary miał sąd pod uszczę daną węg rozpę-
tanych przez oskarżonego przestępstwa i składe taką wyrażali Państwu
i oponentów (Kobieta) sąd strony wstąpił sąd pod uszczę daną węg
złoty wólk oskarżonego, który w chwili wstąpienia do bandy miał za-
leżność 77 lat, a wiec stał na granicy nieletności. Oskarżony niewą-
pliwie był pod wpływem swego starszego brata "Kobieta", podjęciu udział
i dlatego nie miał jego wólk przestępstwa nie zwał oponentów wy-
datnie, jeżeli idzie o kwestionary samych, to z uszczę daną węg
poważnie przytoczone okoliczności faktyczne, a także sąd na stano-
wieniu i okolicznościach będących w danym wypadku kwalifikacja z art.
1 § 1 Dekretu z dnia 13.6.1946r. brak bowiem było okoliczności
szczególnie okoliczności, któreby uzasadniały zastosowanie szcze-
śólnie surowej kwalifikacji z art. 1 § 3 tegoż Dekretu.

-/-

Druga strona wyroku wydanego przez WSR w Warszawie 16 września 1949 r. w sprawie Jerzego Dziemieszkiewicza, z orzeczeniem jako kary łącznej m. in. 7 lat więzienia. Z zasobu IPN

Trzecia strona wyroku wydanego przez WSR w Warszawie 16 września 1949 r. w sprawie Jerzego Dziemieszkiewicza. Z zasobu IPN

Kara za działalność podziemną

Zgodnie z wyrokiem wydanym 16 września 1949 r. Jerzy Dziemieszkiewicz został skazany na karę łączną 7 lat więzienia z utratą praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres lat 4 i przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa. Stwierdzono przy tym, że:

„(...) Sąd wymierzył skazanemu karę stosunkowo łagodną w zestawieniu z ciężarem gatunkowym popełnionych przestępstw. Sąd stanął jednakowoż na stanowisku, że skazany jako bardzo młody i nie wyrobiony życiowo chłopiec, będzie mógł jeszcze w przyszłości wrócić do społeczeństwa”.

„albowiem czyny przypisane Jerzemu Dziemiszkiwiczowi związane były z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”.

Więcej interesujących materiałów na profilu Archiwum IPN

COFNIJ SIĘ